
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

תיעוד שפות ועבודת שדה בלשנית: המפגש בין תאוריה ומעשה -
חלק א - 10904

תאריך עדכון אחרון 02-11-2015

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: ביה"ס למדעי הלשון

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: אנגלית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר עינת רובינשטיין

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: aynat.rubinstein@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:

פרופ ג'אפוס; גוד
ד"ר הת"ר בליס
ד"ר סבסטיאן פדן
ד"ר הריברטו אוולינו

תאור כללי של הקורס:

קורס אינטנסיבי בן שבוע המהווה מבוא מקיף ועדכני למתודולוגיה של עבודת שדה בלשנית ותיעוד שפות. מרצים אורחים ילמדו שיעורים בארבעת הנושאים הבאים:

1. ניהול נתונים במסגרת תיעוד לשוני (ג'ף גוד)
השיעור יעסוק בנושאים הקשורים לאיסוף נתונים במחקר שדה בלשני וניהולם. יושם דגש על יצירת מאגרים המתעדים שפה בצורה טובה ויכולים להוות בסיס למחקר קורפוס לשוני. נושאים שיידונו כוללים: הקלטות אודיו ווידאו בשטח, תיוג צמוד-הקלטה, תכנון מסדי נתונים לקסיקליים, יצירת מטאדאטה לצורך ניהול ושמירת הפרוייקט, שיקולים אתיים בתכנון קורפוס. התלמידים יתרגלו את המיומנויות הדרושות לביצוע תיעוד לשוני בשדה.
2. עבודה עם דוברי שפה (סבסטיאן פדן)
בעבודת שדה לשונית אנו מסתמכים על הידע, האינטואיציות ושיפוטי הדקדוקיות של דוברי שפה. שיעור זה מעניק לתלמידים התנסות בלתי אמצעית בעבודה עם דובר של שפה שהם אינם מכירים. נתמקד בשיטות לאיסוף נתונים בתחומי המורפולוגיה והתחביר. תלמידים ילמדו לנסח שאלות מחקר ולענות עליהן באמצעות הבניית מפגשי איסוף נתונים עם דוברים. שיטות נוספות בעבודה שדה שיילמדו כוללות תעתוק ותרגום סיפורים.
3. פונטיקה ופונולוגיה בשדה (הריברטו אוולינו)
בעקבות פריחתם של מיזמי תיעוד שפות, גדל מאוד בשנים האחרונות הידע הלשוני על שפות שונות. שיעור זה יעסוק בחקר המבנים הפונטיים של שפות העולם, תחום מחקר שעודנו בשלבי התפתחות. נעסוק בהיבטים תאורטיים, אמפיריים ומעשיים של עבודת שדה פונטית ומחקר מעבדה פונולוגי המתקיים בשדה. תלמידים יתנסו בשיטות מחקר פונטיות ניסיוניות, כולל ניתוח אקוסטי, אווירודינמיקה של דיבור, קינמטיקה, ויזואליזציה של תנועתיות בית הקול בעזרת וידאו וניסויים תפיסתיים.
4. אתגרים ושיטות בעבודת שדה תחבירית (הת"ר בליס)
דווקא תופעות דקדוקיות בסיסיות שעליהן מבוססים מודלים תחביריים מתגלות כקשות לבדיקה בעבודת שדה. בשיעור נסקור מספר מבדקים מקובלים לזיהוי מבנים תחביריים (צירופים, קטגוריות לקסיקליות, יחסים היררכיים) ונבדוק את מידת חלותם על שפות שונות. נגלה כי במקרים מסויימים המבדקים המקובלים מניבים תוצאות סותרות, ובמקרים אחרים לא ניתן להפעיל אותם כלל. לעיתים ניתן לשפר את המבדק על ידי הוספת מידע מפורט על ההקשר, אך פעמים אחרות אין מנוס מיצירת מבדקים חדשים אשר מנוסחים במיוחד עבור השפה הנחקרת. התלמידים ילמדו להתמודד עם מגוון זה בעבודה בזוגות (במשחק תפקידים של בלשנית מול דוברת), תוך שהם בודקים את מידת חלותם של המבדקים, משתמשים באמצעים שונים להבהרת הקשרי שיח (סיפורים בתמונות, בובות ועוד) ומנסחים מבדקים תחביריים מיוחדים לשפות שונות. לשיטות הנלמדות יישומים במחקרים המתמקדים לא רק בתחביר, אלא גם בסמנטיקה ובפרגמטיקה.

מטרות הקורס:

מטרתו של הקורס להוות מבוא אינטנסיבי לשיטות מחקר ולעקרונות עכשוויים בעבודה שדה בלשנית. המשתתפים ילמדו ויפתחו מיומנויות שיאפשרו להם לבצע מחקר שדה עצמאי בפרוייקטי מחקר

תאורטיים ולצורך תיעוד שפות.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:
לגשת לדוברים ולעבוד איתם בצורה הולמת.
לאסוף ולנצל נתונים לשוניים.
לפתח ולהבנות פגישות elicitation
לאסוף ולנתח טקסטים ארוכים.
לאחסן חומרים תיעודיים

דרישות נוכחות (%) :
100

שיטת ההוראה בקורס: הוראה פרונטלית בשילוב התנסות מעשית בשיעורים

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. ניהול נתונים במסגרת תיעוד לשוני
2. עבודה עם דוברי שפה בשדה
3. עבודת שדה בתחומי הפונטיקה והפונולוגיה, מקרי מבחן של מחקר שדה המשלים מחקר תאורטי
4. עבודת שדה בתחומי המורפולוגיה והתחביר, מקרי מבחן של מחקר שדה המשלים מחקר תאורטי

חומר חובה לקריאה:
יימסר במהלך הקורס

חומר לקריאה נוספת:
-

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 100 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

שפת ההוראה בקורס הינה אנגלית, אולם לצורך קבלת ציון ניתן לכתוב את עבודת סיום הקורס בעברית או באנגלית. נושא העבודה יבחר מתוך רשימת נושאים שיילמדו במהלך השבוע.